

Uusinajateltu Etelä-Karjala 2040

Visiopaja 1.9.2020

Henrika Ruukonen
Janne Antikainen

Aluekehittämisen konsulttitoimisto

MDI

#ekarjala2040 #uusinajattelijat

08.30 Kahvitarjoilu

09.00 Tervetuloa

Ryhmätyöskentelyä

Skenaariot 2040

Visio - Tavoiteltu
tulevaisuuskuva 2040

Tarvittavat toimenpiteet

12.00 Työpaja päättyy

Tavoitteet

1) Tavoitellun
tulevaisuuskuvan eli
vision ideointi

2) Tarvittavien
toimenpiteiden
tunnistaminen

VIRITTÄYTYMINEN TULEVAISUUTEEN Etelä-Karjala 2040 skenaariot

Etelä-Karjalan tulevaisuuskuvat 2040

KURIMUS

Väestönkehitys heikkenee ja alueiden erot kasvavat koko Suomessa.

Maakunnan koulutusrakenne on vanhentunut ja miesvaltainen.

Eteläkarjalaiset yritykset eivät enää pärjää kv. kilpailussa. Kuntatalouden kriisi lisää työntäviä tekijöitä, ja valtio joutuu puuttumaan kuntien lohduttomaan tilanteeseen Etelä-Karjalassa.

Maakunta on yrittänyt sopeutua heikkenevään kehitykseen, mutta todellisiin uudistuksiin ei olla kyetty.

KÄPERRYYS

Kansainvälisen yhteistyön rapautuminen ja yhteiskuntien polarisaatio heikentää globalisaatiota ja keskittävää kaupungistumista.

Paikallisyhteisöjen houkuttelevuus korostuu, ja monet muuttavat takaisin kotiseuduilleen.

Jotkin paikallisyhteisöt menestyvät selvästi aiempaa paremmin, mutta yhteiskunnan polarisaatio näkyy Etelä-Karjalassakin sisäänpäin kääntymisenä ja riitelynä, mikä heikentää pienten yhteisöjen kestävyyttä.

EDISTYS

Etelä-Karjala nousee teknologisten innovaatioiden edelläkävijäksi kiertotalouden ja cleantechin alalla. Etenkin Lappeenranta ja Imatra menestyvät ja saavat selkeää muuttovoittoa. Hyvä kehitys säteilee koko vaurastuvaan maakuntaan. Nopearytminen yhteiskunta on kuitenkin myös vaativampi ja kilpailullisempi. Kaikki eivät pysy nopean kehityksen mukana, ja väestön segregaatio kasvaa. Yhteiskunta kipuilee hyvän kehityksen ja lieveilmiöiden välillä.

KARSTA

Ilmastonmuutosta ei kyetä pysäyttämään, ja globaali yhteisö rakoilee.

Maailmantalous on jatkuvassa kriisissä, ja kansainvaellukset määrittävät politiikkaa kv. tasolla. Etelä-Karjala on syrjässä maailman myllerryksistä, mutta Venäjän tilanne pelottaa.

Luottamus päätöksentekoon on rapautunut koko Suomessa. Hitaan sopeutumisen ja varautumisen avulla Etelä-Karjala kykenee luomaan vakaata ja kestävästä kehitystä.

Etelä-Karjala 2040 *LÖÖPEISSÄ*

Tutustu screen.iossa skenaariokohtaisiin lööppeihin.
Pohdi: mitä ajatuksia lööppi herättää?

1) Muotoile LYHYT kannanotto väh. yhteen lööppiin ja kirjoita vastauksesi screen.ion ”Estari”-palstalle!

**2) Keskustelkaa vielä ryhmässänne:
KUKA olet sekä mihin lööppiin kirjoitit estarin ja miksi**

~ 25 min

<https://mdi.screen.io/ekarjala2040>

MILLAINEN ON ETELÄ-KARJALA 2040 JA MITEN SINNE PÄÄSTÄÄN?

Yhteisen vision ja toimenpiteiden
rakentaminen (toimintatavat vision
saavuttamiseksi)

Millainen on hyvä visio?

Visio on kuvaus
**toivotusta
tulevaisuuden tilasta.**
Haavekuva.

**Visio osoittaa
toiminnan suunnan.**
Jotta vision kuvaamaan
maailmaan päästään,
tarvitaan toimenpiteitä.

- Kuvaa nykytilasta poikkeavaa asioiden tilaa.
- Ei määrittele haluttua tulevaisuutta liian tarkasti: mahdollista tulkita eri tavoin, mutta kuitenkin siten, että se herättää halua samansuuntaiseen toimintaan.
- Tavoite on motivoida, edistää sitoutumista ja yhteenkuuluvuutta. Innostaa jatkopohdintaan ja tulkintaan.
- Visioon voi sitoutua henkilökohtaisesti. Ei kuitenkaan miellytä kaikkia.
- 1-2 lauseen mittaisena visio on helposti viestittävä ja sisäistettävä

**Landing a man on the
moon and returning him
safely to the earth, by
the end of the decade.**

Computer
on every
table

Illaksi
kotiin.

**Ekarjala on etevä
edelläkävijä.**

Tavoiteltu Etelä-Karjala 2040

1) Pohdi ja kirjoita screen.ioon lausetta jatkaen:

Vuonna 2040 Etelä-Karjala on...

esim. missä menestyy, miten erottuu, mistä tunnetaan, millainen on ilmapiiriltään

2) Käykää ryhmässänne läpi toistenne lauseet.

~ 15 min

<https://mdi.screen.io/ekarjala2040>

Tavoiteltu Etelä-Karjala 2040

Sopikaa kuka ryhmässänne kirjoittaa vastauksenne. Pohtikaa edellisen tehtävän perusteella ja kirjatkaa screen.ioon

- 1) Millaisille arvoille ja ihanteille tavoiteltu tulevaisuuskuva rakentuu?
- 2) Millaista elämä Etelä-Karjalassa on, jos tavoiteltu tulevaisuuskuva toteutuu? Miten arvot ja ihanteet näkyvät käytännössä?
- 3) Muotoilkaa ryhmänne ehdotus Etelä-Karjalan tavoitellusta tulevaisuuskuvasta yhdellä lauseella screen.ioon

~ 40 min

Tavoiteltu Etelä-Karjala 2040

ÄÄNESTÄ mielestäsi kolmea parasta visioehdotusta.

<https://mdi.screen.io/ekarjala2040>

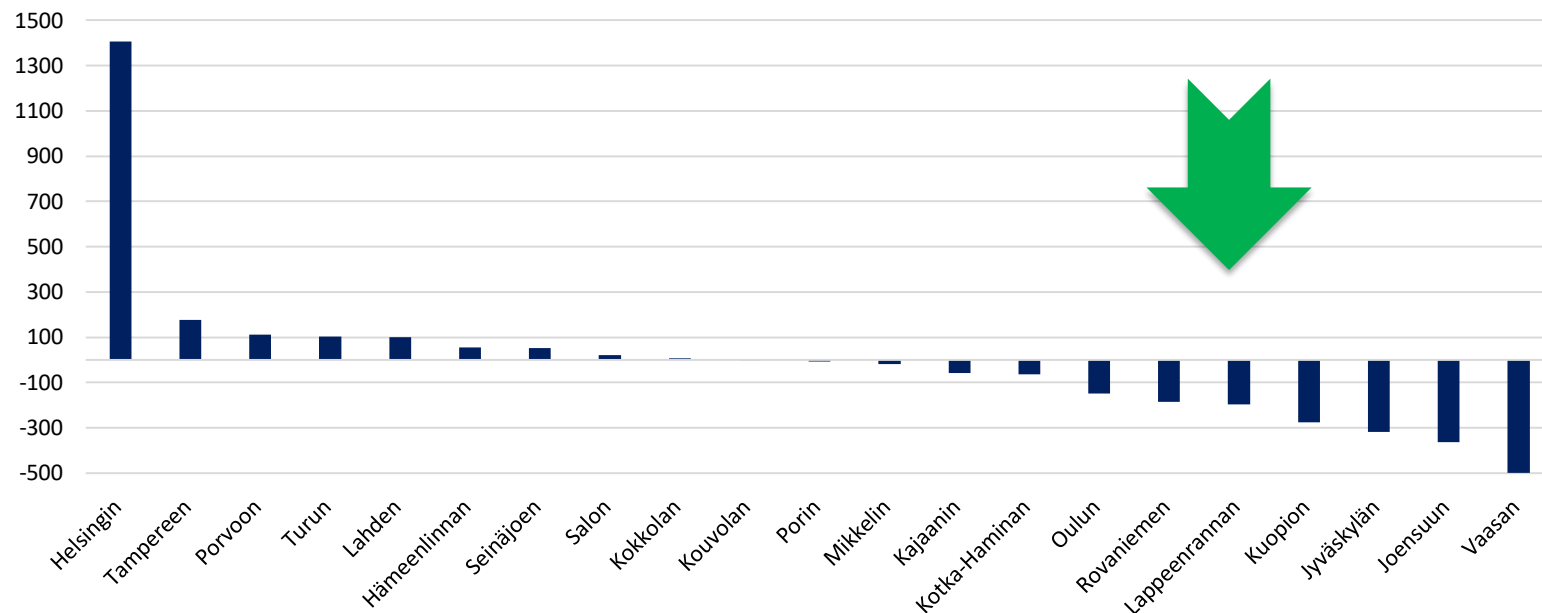
Muuttovirrat kääntyvät?

- Useimmat suuret kaupungit kärsivät muuttotappiota maan sisäisessä muuttoliikkeessä vuoden 2020 toisella neljänneksellä.
- Etenkin pääkaupunkiseudun ja Turun nettomuuton tase heikkeni voimakkaasti verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.
- C-23 kaupunkien ympäryskunnissa muuttoliikkeen ja muutamien pienempien maakuntakeskusten tase puolestaan vahvistui.
- Koronalla ei ole toistaiseksi havaittu vaikutuksia luonnolliseen väestönkasvuun eli syntyneiden ja kuolleiden erotukseen.
- Suurten kaupunkien kasvu on viime vuosina perustunut paljolti ulkomaiseen muuttovoittoon. Tämä kasvutekijä todennäköisesti poistuu rajojen ollessa lähes kiinni.

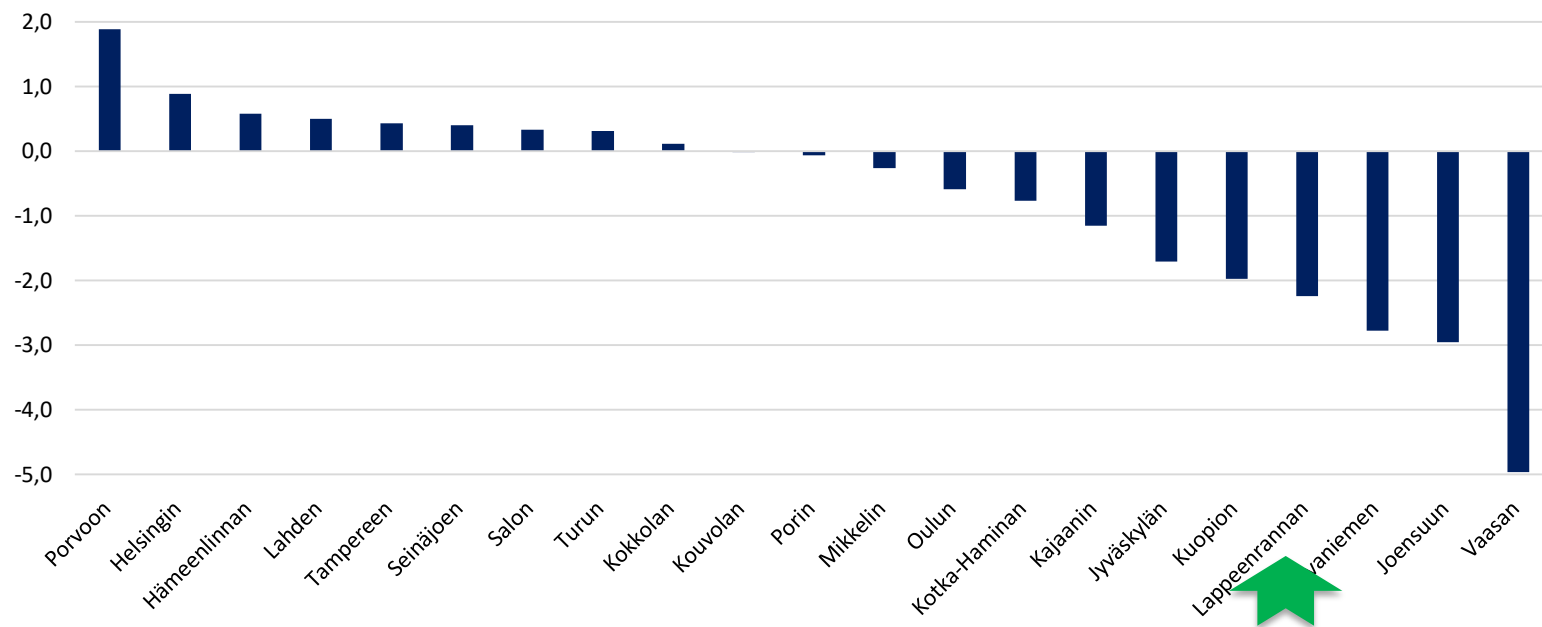
C23-seutujen nettomuutto maan sisällä 2020 toisessa kvartaalissa

- Kuviossa on kuvattu koko C23-seutukuntien (sekä keskuskaupunki että muut kunnat) nettomuuttoa vuoden 2020 toisessa kvartaalissa.
- Yhdeksän C23-seutua sai muuttovoittoa vuoden 2020 toisessa kvartaalissa maan sisältä. Muuttovoitot olivat määrällisesti selvästi suurimmat Helsingin seudulla, huolimatta Helsingin seudun suurten kaupunkien muuttotappioista saman kvartaalin aikana. Muiden seutujen määrälliset muuttovoitot olivat maltillisia. Asukaslukuun suhteutettuna Porvoon seutu sai kuitenkin Helsingin seutua suuremmat muuttotappiot.
- Määrällisesti ja suhteellisesti etenkin pienemmät korkeakoulutusseudut kärsivät suuria muuttotappiota toisessa kvartaalissa.

Seutujen välinen nettomuutto 2020 Q2

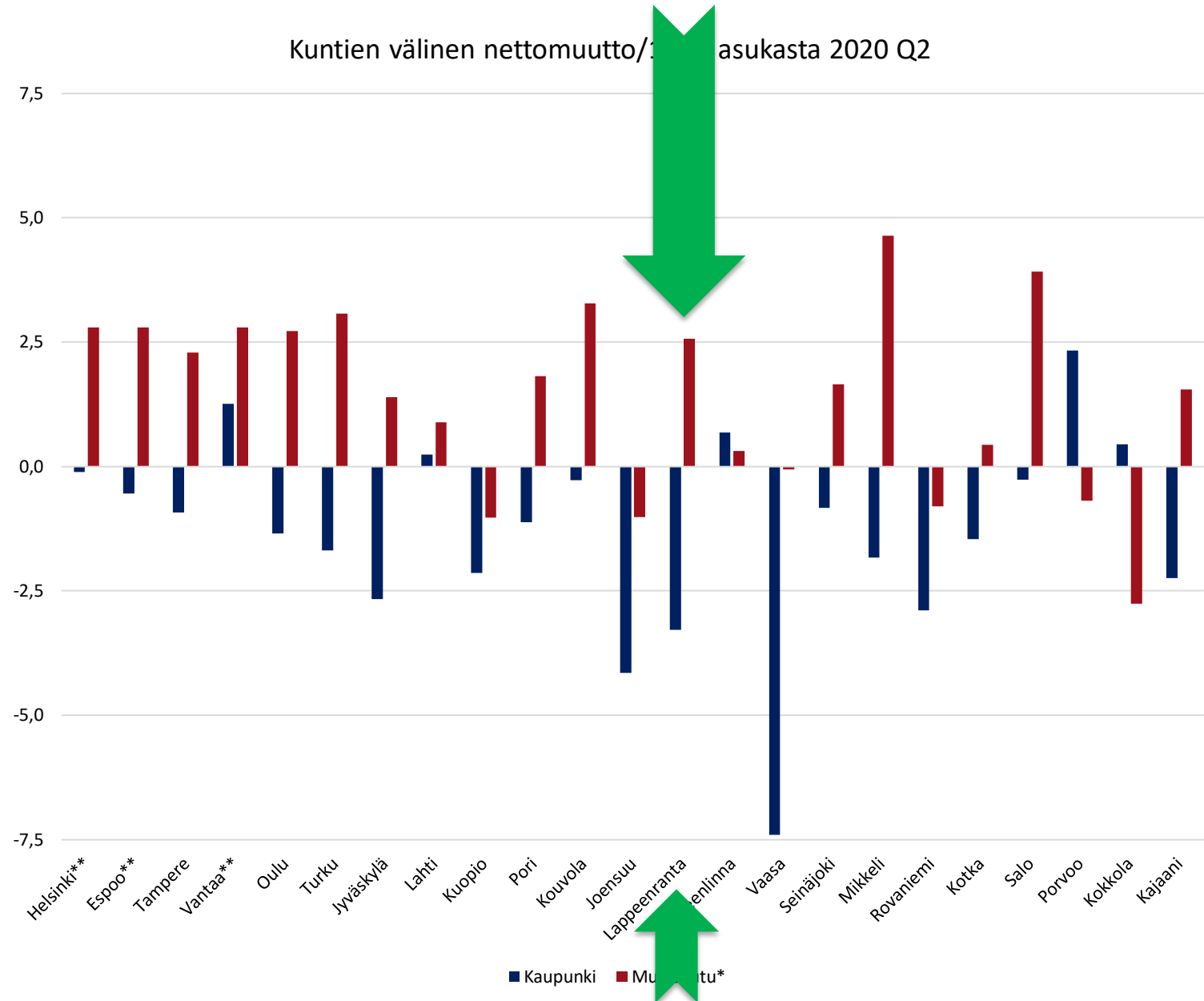

Seutujen välinen nettomuutto/1000 asukasta 2020 Q2

Kuntien välinen nettomuutto C23-kaupungeissa ja C23-kaupunkiseuduilla

- Useimmat C23-kaupungit kärsivät muuttotappiota vuoden 2020 toisessa kvartaalissa. Muuttotappiot olivat asukaslukuun suhteutettuna erityisen suuria Vaasassa, Joensuussa ja Lappeenrannassa, mutta myös suurimmat korkeakoulukaupungit kärsivät muuttotappiota. Muuttovoittoja saivat lähinnä Vantaa, Porvoo ja Hämeenlinna.
- C23-kaupunkiseutujen muut kunnat taas saivat lähinnä muuttovoittoja. Etenkin suuria korkeakoulukaupunkeja ympäröivät kunnat saivat suuria muuttovoittoja toisessa kvartaalissa. Määrällisesti etenkin Helsingin muun seudun muuttovoitot (1 100 henkilöä) olivat suuria.

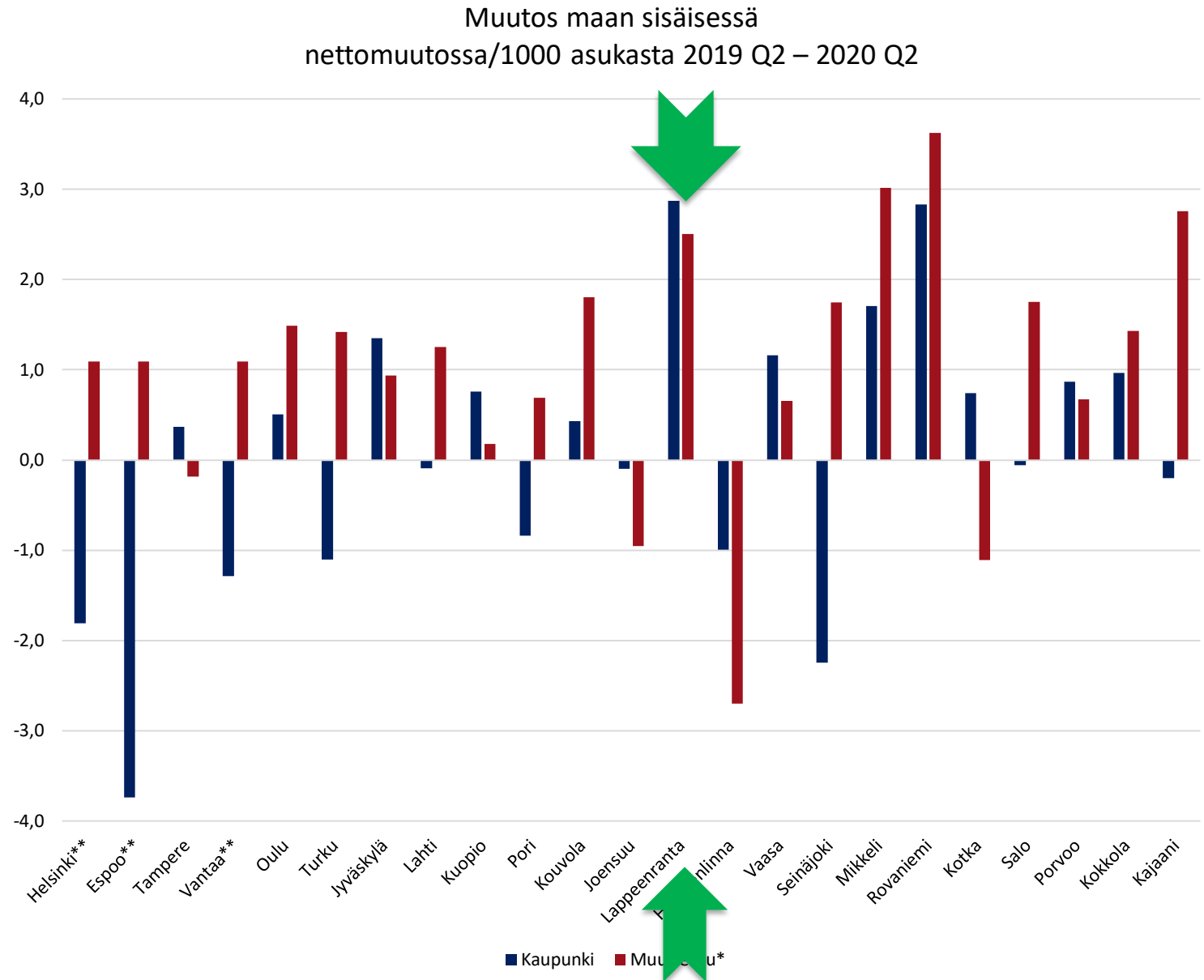

*Muu seutu sisältää kaikki viralliseen seutukuntaan kuuluvat kunnat, paitsi keskuskaupungin

**Helsingin muu seutu ei sisällä Helsinkiä, Espoota tai Vantaata, jotka ovat osa samaa seutua

Nettomuutossa tapahtuneet muutokset C23-kaupungeissa ja C23-kaupunkiseuduilla

- Koko C23-kaupunkien ryhmän sisällä kvartaalissa 2. saadut muuttovoitot eivät muuttuneet merkittävästi vuoden 2019 ja vuoden 2020 tosien kvartaalin välillä. Kaupunkitasolla erot olivat kuitenkin suuria. Etenkin pääkaupunkiseudun kaupunkien, Turun, Porin ja Seinäjoen nettomuuton tase toisessa kvartaalissa heikkeni voimakkaasti, kun taas Lappeenrannan, Mikkelin ja Rovaniemen (mutta myös esim. Oulun, Tampereen ja Jyväskylän) tase vahvistui.
- C23-kaupunkeja ympäröivillä seuduilla muuttoliikkeen tase lähinnä vahvistui muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Määrällisesti etenkin muun Helsingin seudun tase vahvistui, suhteessa asukaslukuun tase vahvistui etenkin Mikkelin, Lappeenrannan ja Kajaanin seudulla (Rovaniemen muu seutu koostuu vain yhdestä kunnasta).

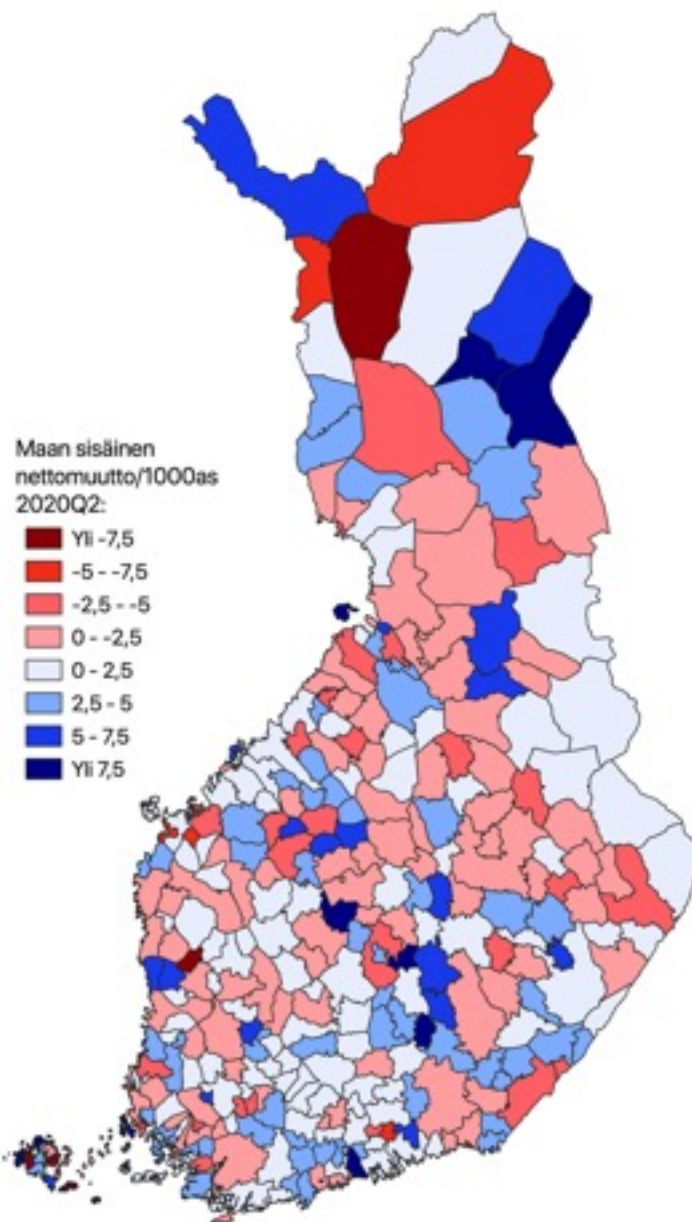

*Muu seutu sisältää kaikki viralliseen seutukuntaan kuuluvat kunnat, paitsi keskuskaupungin

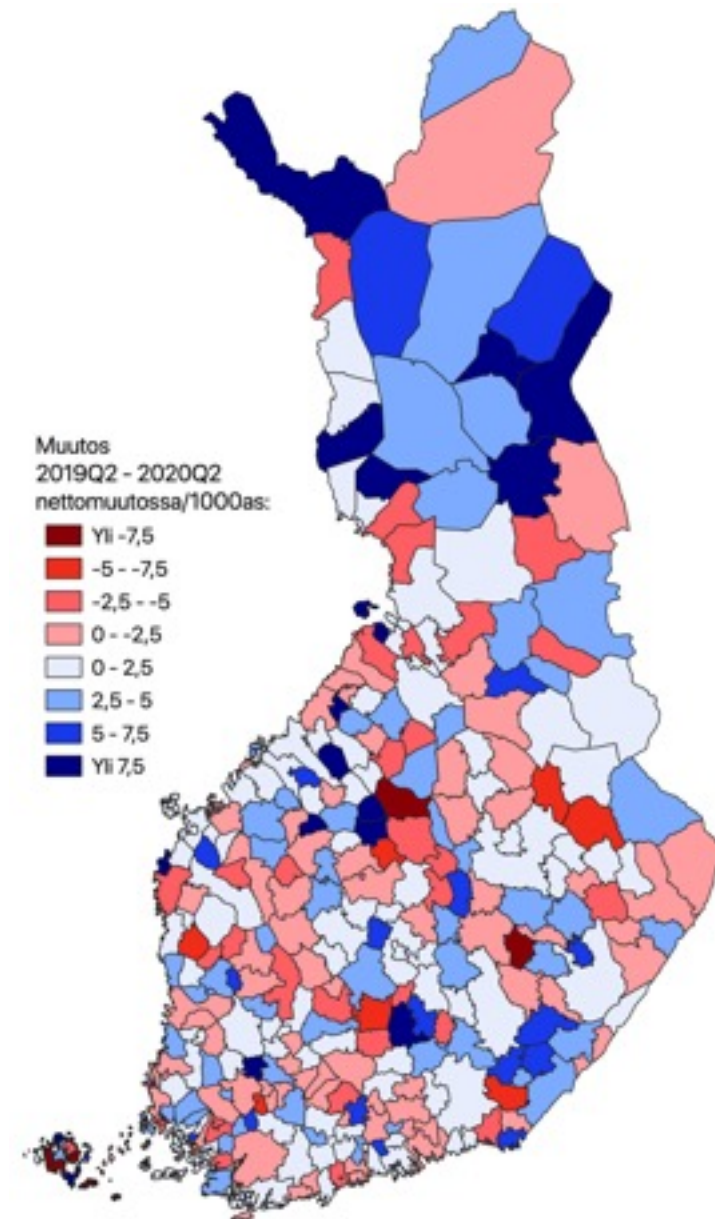
**Helsingin muu seutu ei sisällä Helsinkiä, Espoota tai Vantaata, jotka ovat osa samaa seutua

Nettomuutto koko maassa

- Noin 60 prosenttia kunnista sai muuttovoittoa maan sisäisestä muuttoliikkeestä toisessa kvartaalissa vuonna 2020. Muuttovoitot olivat pääosin maltillisia ja hajaantuivat ympäri maata.
- Suurin osa suurista kaupungeista kärsi muuttotappiota toisessa kvartaalissa vuonna 2020. Suurten kaupunkien muuttotappiot toisessa kvartaalissa eivät ole epätavallisia etenkin korkeakoulu-kaupungeille, mutta vuoden 2020 aikana nämä muuttotappiot olivat poikkeuksellisen suuria. Muussa maassa muuttovoitot kasvoivat aikaisempiin kvartaaleihin verrattuna ja muuttovoittoja saaneiden kuntien määrä oli vuoden 2020 toisessa kvartaalissa suurempi kuin vuoden 2019 toisessa kvartaalissa.

KARTTA 1. Maan sisäinen nettomuutto/1000as. 2020Q2

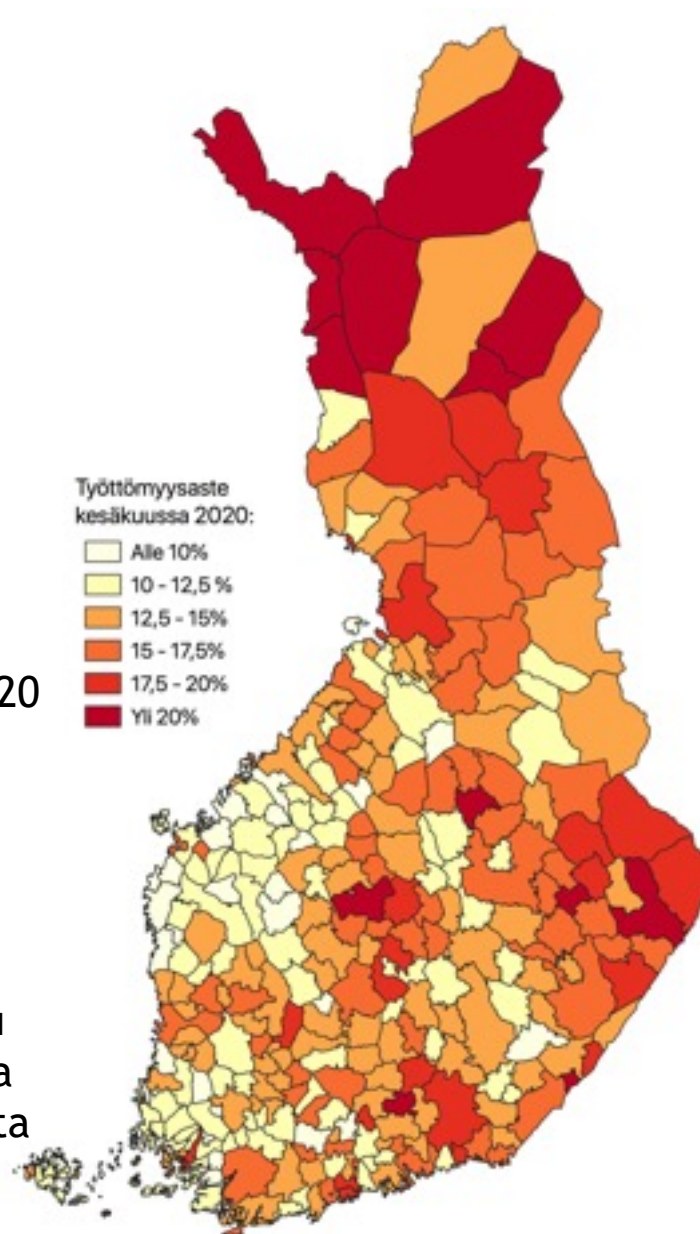
KARTTA 2. Muutos maan sisäisessä nettomuutossa/1000as 2019Q2 - 2020Q2

Työttömyys iski kaupunkeihin

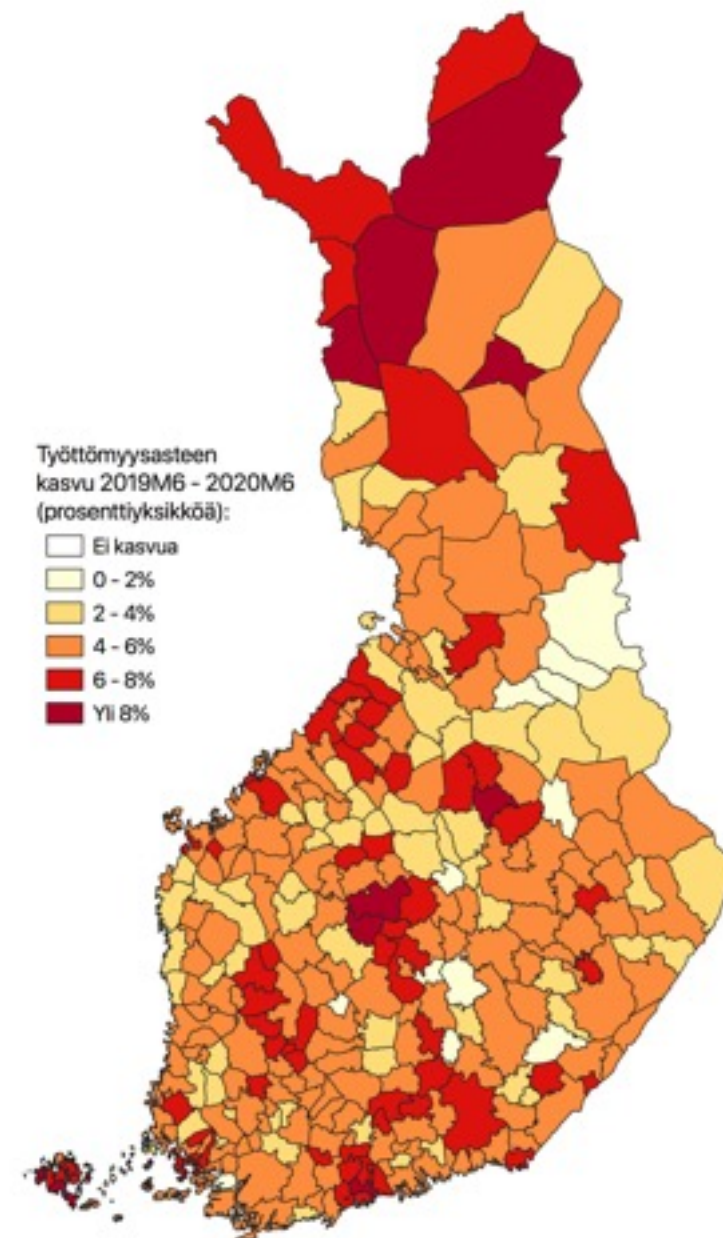
- Vuoden 2020 kesäkuun työttömyyslukujen vertailu vuoden takaiseen tilanteeseen osoittaa, että koronakriisi on iskenyt erityisesti palveluelinkeinoista riippuvaisiin suuriin kaupunkeihin.
- C-23 kaupunkien työttömyysaste oli 5,9 prosenttiyksikköä edellisvuotta korkeampi.
- Vantaalla, Helsingissä, Tampereella ja Lahdessa koronaefekti oli voimakkain, työttömyys nousi 7-9 prosenttiyksikköä. Kotkassa ja Kajaanissa nousu oli maltillisinta, mutta silti neljän prosenttiyksikön luokkaa.

Työttömyys koko maassa

- Koko maan työttömyysaste oli 15,8 prosenttia kesäkuussa 2020. Vain 35 kunnassa työttömyysaste oli alle 10 prosenttia ja lähes 100 kunnassa työttömyysaste oli yli 15 prosenttia.
- Työttömyysaste kasvoi koko maassa vuoden 2019 kesäkuun ja vuoden 2020 kesäkuun välillä 6,1 prosenttiyksiköllä.
- Työttömyysaste kasvoi kaikissa Manner-Suomen kunnissa kesäkuun 2019 ja kesäkuun 2020 välillä. Kasvu oli erityisen voimakasta osissa suuria kaupunkiseutuja sekä osissa Pohjoista Lappia.

KARTTA 1. Työttömyysaste
kesäkuussa 2020

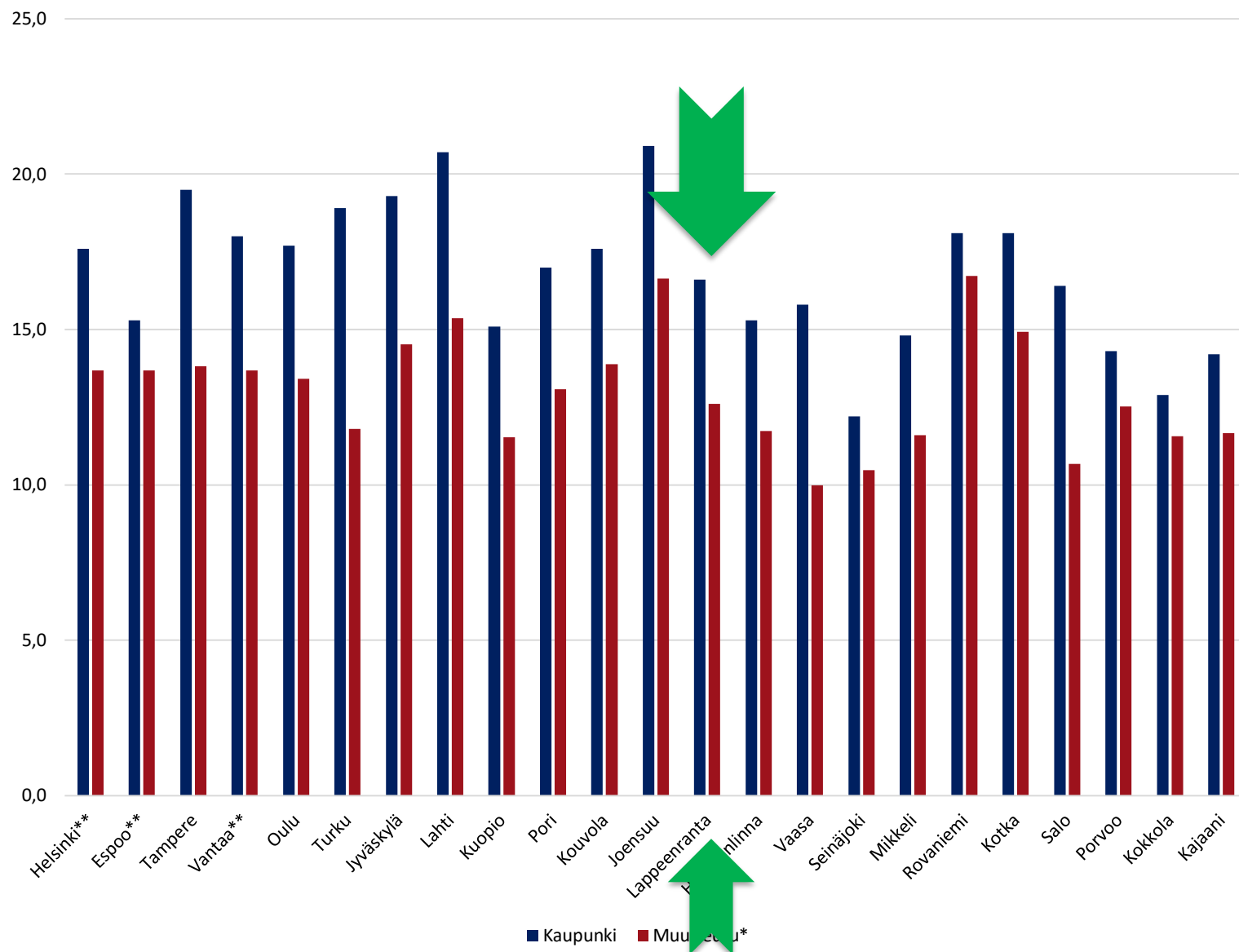

KARTTA 2. Työttömyysasteen muutos
(%:yksikköä) kesäkuu 2019 kesäkuu – kesäkuu 2020

Työttömyys C23-kaupungeissa ja C23-kaupunkiseuduilla

- Kaikissa C23-kaupungeissa työttömyysaste ylitti 10 prosenttia kesäkuussa 2020 ja useimmissa C23-kaupungeissa työttömyysaste ylitti 15 prosenttia. Keskimääräisessä C23-kaupungissa työttömyysaste oli 16,8 prosenttia.
- Työttömyysaste oli erityisen korkea Lahdessa ja Joensuussa, joissa työttömyysaste ylitti 20 prosenttia sekä Tampereella, jossa työttömyysaste oli lähes 20 prosenttia.
- Kaikissa C23-kaupungeissa työttömyysaste on korkeampi kuin ympäröivällä seudulla. Keskimääräisellä seudulla ero on 3,8 prosenttia. Ero keskuskaupungin ja muun seudun välillä on erityisen korostunut Turun ja Vaasan seuduilla.

Työttömyysaste kesäkuu 2020

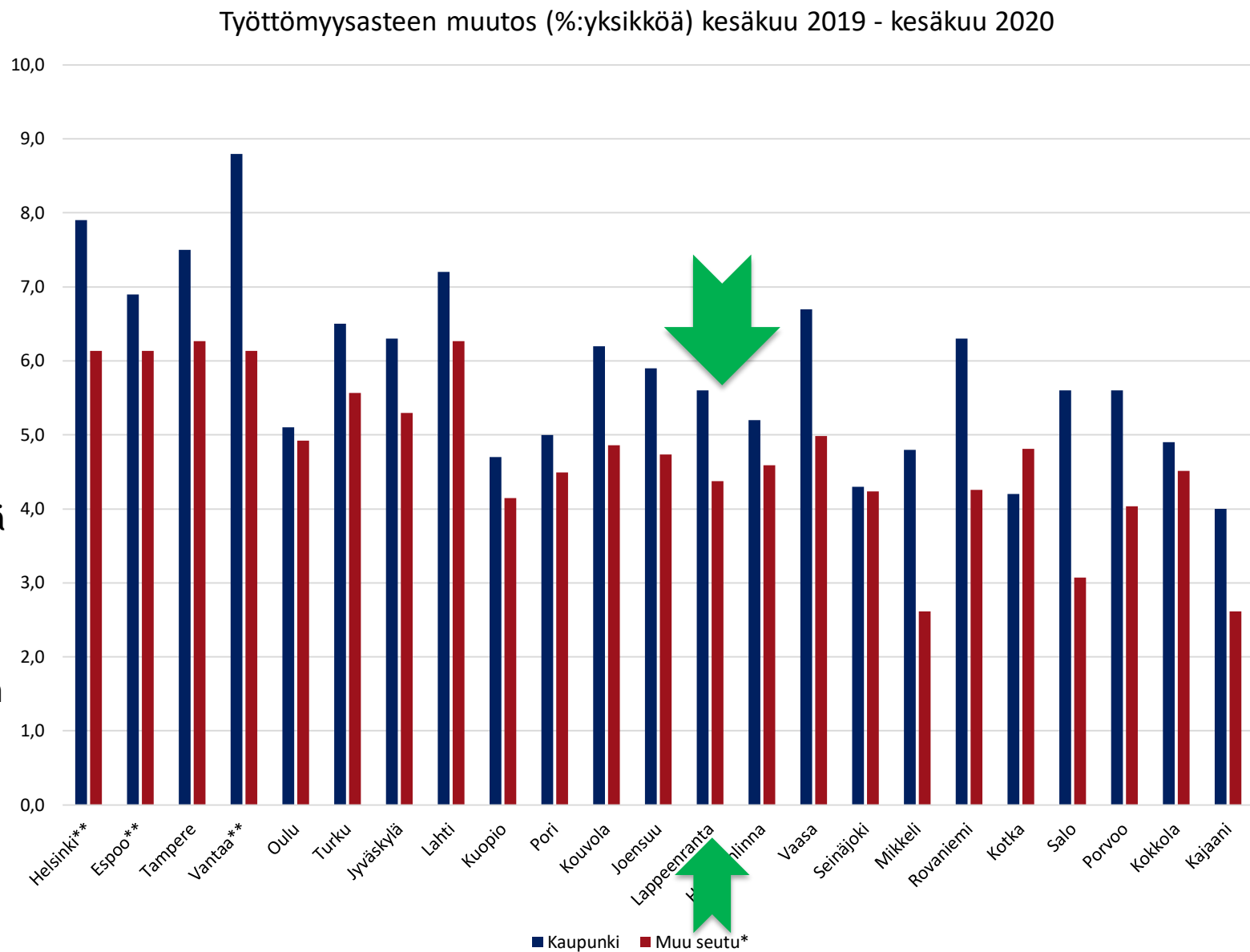

*Muu seutu sisältää kaikki viralliseen seutukuntaan kuuluvat kunnat, paitsi keskuskaupungin

**Helsingin muu seutu ei sisällä Helsinkiä, Espoota tai Vantaata, jotka ovat osa samaa seutua

Työttömyysasteen muutos C23-kaupungeissa ja C23-kaupunkiseuduilla

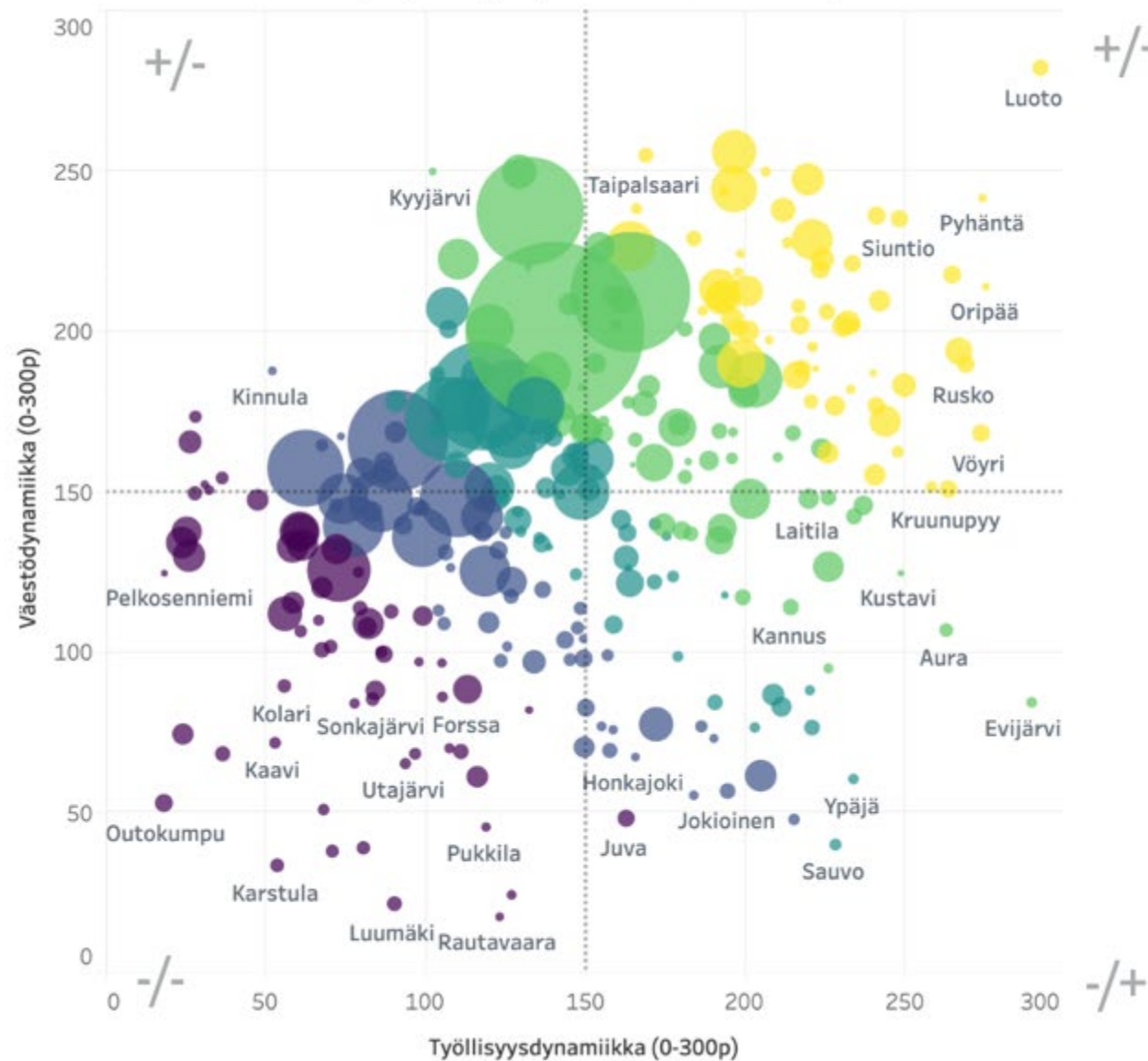
- Työttömyysaste kasvoi voimakkaasti kaikissa C23-kaupungissa kesäkuun 2019 ja kesäkuun 2020 välillä. Työttömyys on kasvanut keskimäärin 5,9 prosentti-yksiköllä. Erityisen voimakasta kasvu on ollut pääkaupunkiseudun suurissa kaupungeissa (etenkin Vantaalla) sekä Tampereella.
- Pienemmissä C23-kaupungeissa työttömyysaste heikkeni maltillisemmin verrattuna suurempiin C23-kaupunkeihin.
- Työttömyysaste heikkeni kaikissa keskuskaupungeissa voimakkaammin kuin keskuskaupunkeja ympäröivän seudun muissa kunnissa. Keskimäärin keskuskaupunkien työttömyysaste heikkeni 1,2 prosenttiyksikköä muuta seutua enemmän.

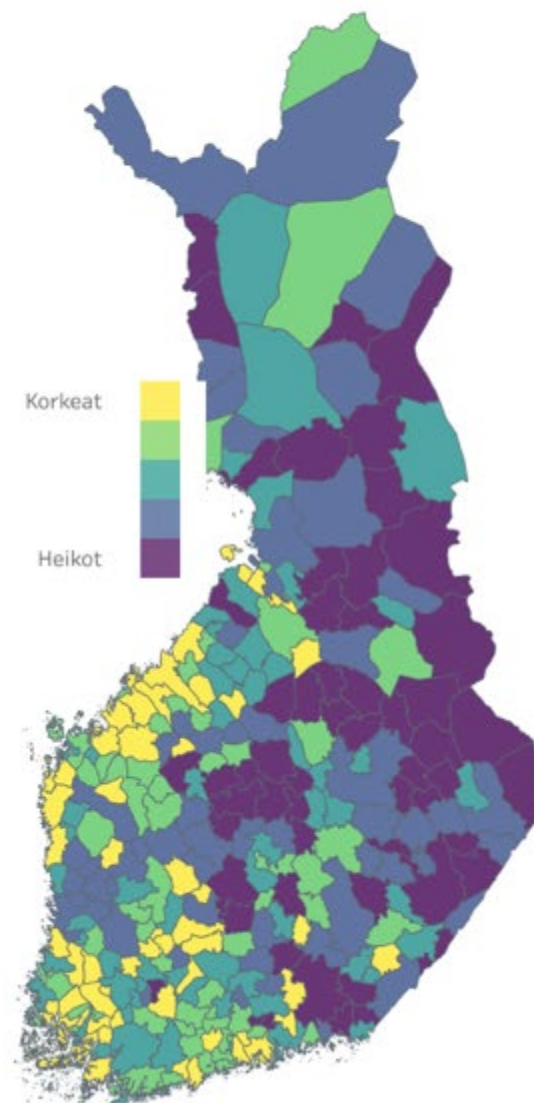
*Muu seutu sisältää kaikki viralliseen seutukuntaan kuuluvat kunnat, paitsi keskuskaupungin

**Helsingin muu seutu ei sisällä Helsinkiä, Espoota tai Vantaata, jotka ovat osa samaa seutua

Kuntien väestö- ja työllisyysdynamiikka, kvartaali 2/2020

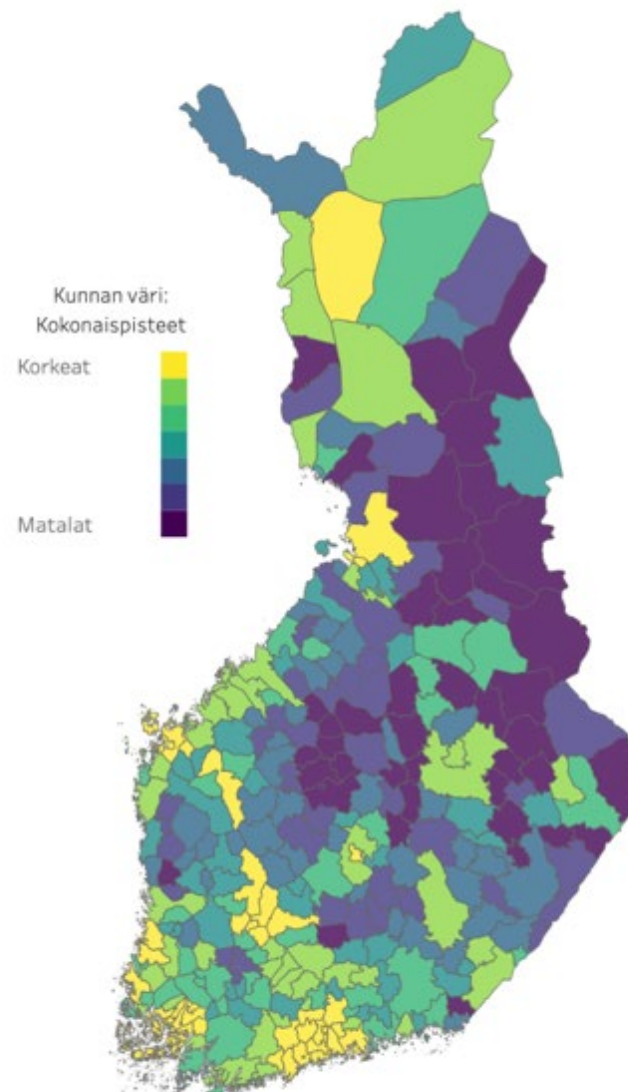
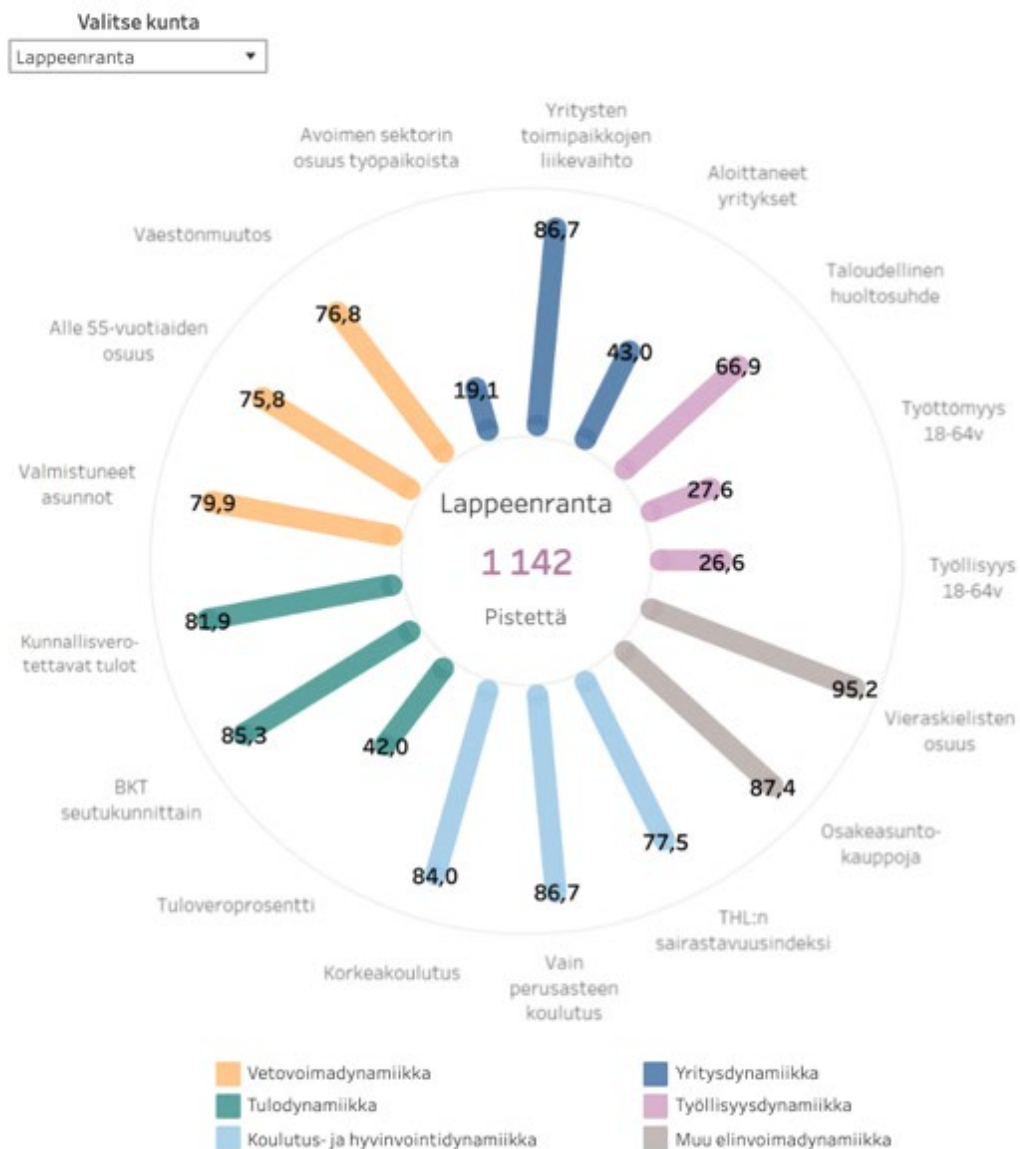

Kartta: kvartaali 2/2020 dynamiikkapisteet yhteensä

Aluekehitysindeksi (AKI) https://www.mdi.fi/tietopalvelu/laaja_tilannekuva/

Kuntien aluekehityksen kokonaispisteet (0-1700p) ja pisteiden hajontakuvio muuttujittain

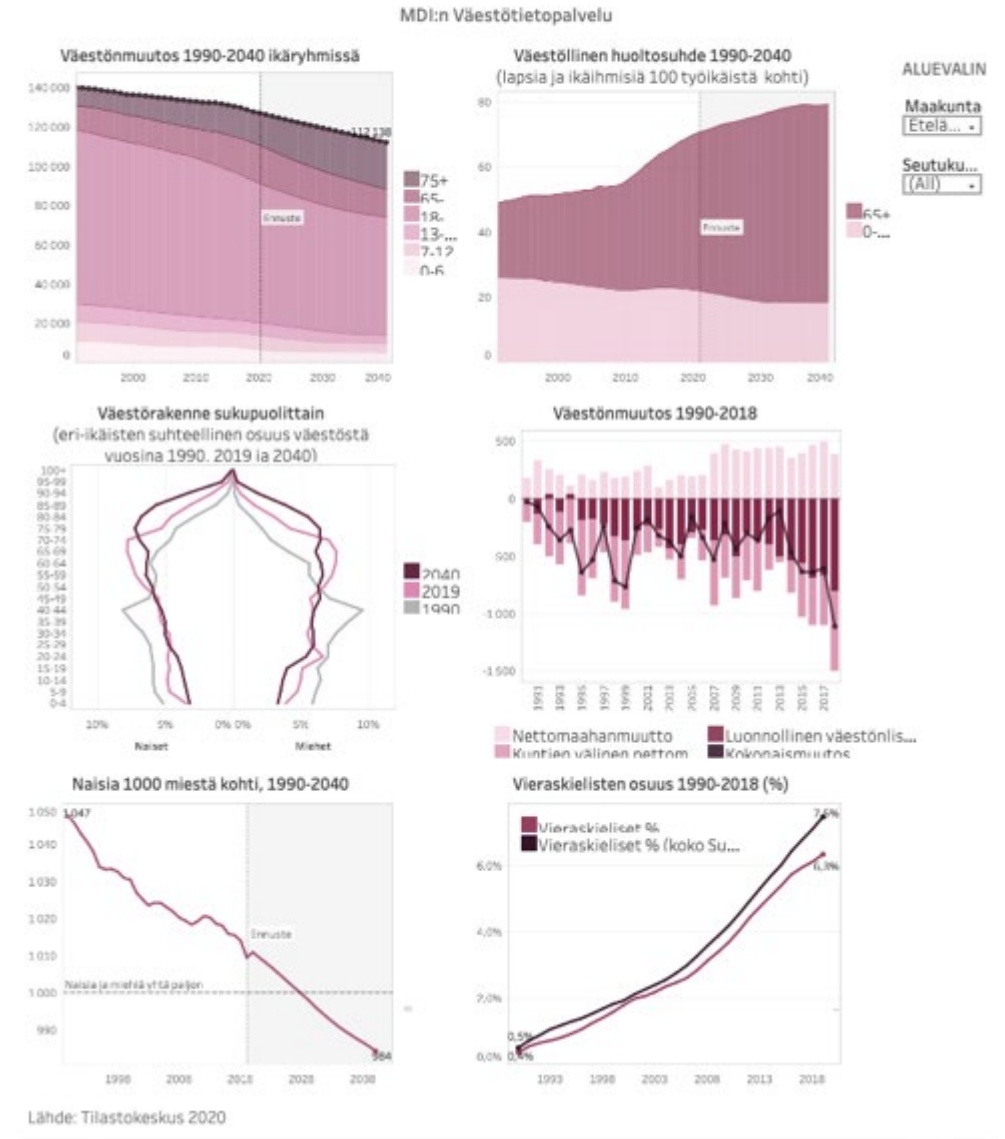

Avoin tietopalvelu:

<https://www.mdi.fi/tietopalvelu/vaestotietopalvelu/>

lisäksi on maksullinen ja tarkempi tietopalvelu

<https://www.mdi.fi/tietopalvelu/vaestotietopalvelu-laaja/>

Muistakaa ladata kuntakortti, kun ovat maksutta ladattavissa 17.10. asti

www.mdi.fi/kuntakortti

MDI <ROBONOMIST>

TEHOA JA ÄLYÄ KUNNAN JOHTAMISEEN.

mdi.fi/kuntakortti

KUNTA-KORTTI

Seinäjoki

TUTUSTU 2 KK MAKSUTTA

Tilannekuva kuntasi aluekehityksestä.

Ajantasainen ja automatisoitu.
Valmiiksi koottu ja visualisoitu.

Kansalliset trendit alue- ja väestönkehityksessä koronakriisin jälkeen 2020- ja 2030-luvuilla?

1

- **Muuttoliike suuriin kaupunkeihin ja kaupunkiseuduille, korkeakoulukaupunkeihin ja eräisiin maakuntakeskuksiin jatkuu, mutta kasvavillakin kaupunkialueilla mikrosijainnin merkitys korostuu aiempaa enemmän.** Suurten kaupunkien kehysalueelle ja kaupungin läheiselle maaseudulle suuntautuu kaupungeista muutto- ja vastavirtoja, mutta hajonta paikkojen välillä kasvaa erityisesti sijaintiin ja yhteyksiin perustuen.

2

- **Muuttoliikkeen volyymit vähenevät määrällisesti kuntien ja alueiden välisessä muuttoliikkeessä 20- ja 30-luvuilla nuorten muuttoalttiiden ikäluokkien pienentyessä.** Kasvavien kaupunkiseutujen muuttovoitot alenevat, kun perinteisillä lähtöalueilla potentiaalisten muuttajien määrä vähenee. Kuntien ja saman toiminnallisen alueen sisäisten muuttojen määrässä ei tapahdu olennaisia muutoksia

3

- **Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa väestöennusteen mukaan noin 390 000 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä.** Ikäryhmässä on paljon yksinasuvia. Senioreiden asumiseen ja paikkaan liittyvillä valinnoilla on jatkossa nykyistä suurempi merkitys. Avoin kysymys on, hakeutuvatko seniorit lähimpiin kuntataajamiin, seutu- tai maakuntakeskuksiin vai lähemmäksi lapsia ja lastenlapsia muualle maahan?

4

- **Vieraskielisten määrä kasvaa ennusteiden mukaan noin 480 000 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä.** Vieraskielisten osuus koko väestöstä kasvaisi nykyisestä 7,1 %:sta 15,6 %:iin. Nykyisen kehityksen perusteella tiedetään, että maahanmuuttajien muutot ovat keskittymishakuisimpia kuin kantaväestön. Vieraskielisten osuus alueiden sisäisissä ja välisissä muutoissa kasvaa merkittävästi nykyiseen verrattuna.

5

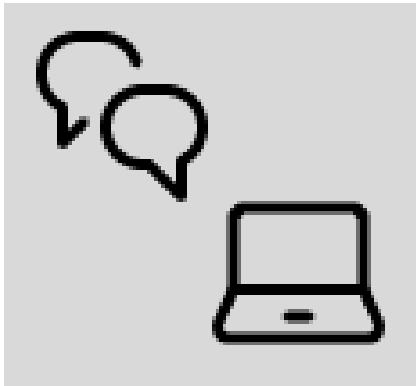
- **Alueiden resilienssi korostuu eli toipumis-, sopeutumis- ja uusiutumiskyky välittömästi kriisin jälkeen ja keskipitkällä aikavälillä.** Isoja avoimia kysymyksiä ovat työn murroksen, digitalisaation, robotisaation, ilmastomuutoksen, asumispreferenssien liittyvien muutosten jne. vaikutukset alueellisiin kehityskulkuihin. Kaikki muutokset voivat periaatteessa joko vauhdittaa entisestään keskittymistä tai johtaa tasoittumis- ja hajautumiskehitykseen.

Joka tapauksessa välttämättömät toimenpiteet

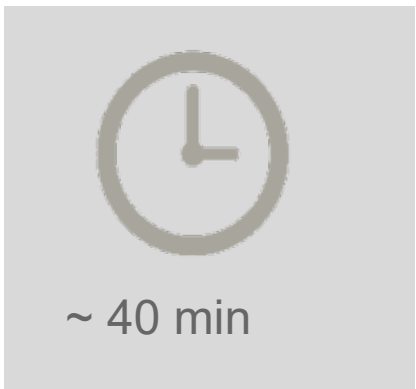

Pohtikaa ryhmässä ja kirjatkaa screen.ioon:

Mitä Etelä-Karjalassa pitää, jotta tavoiteltuun tulevaisuuskuvaan päästään?

a. Tunnistakaa toimenpiteitä, joita tulee tehdä **HETI** eli lyhyellä aikavälillä. (seuraavan 5 vuoden sisällä)

b. Tunnistakaa toimenpiteitä, joita tulee tehdä pitkällä aikavälillä. (seuraavien 10+ vuoden sisällä)

<https://mdi.screen.io/ekarjala2040>

Oli ilo!